

၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ရဝန်ဒါနိုင်ငံ၊ Kigali မြို့တွင် ကျင်းပခဲ့သည့် (၂၁၀) ကြိမ်မြောက် အမှုဆောင်ကောင်စီ အစည်းအဝေး (210th Session of IPU Governing Council) ၏ မြန်မာလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရမှုများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်အား အသိအမှတ်ပြုရန် ငြင်းဆိုခဲ့ပြီးနောက် စစ်တပ်သည် တစ်နှစ်သက်တမ်း အရေးပေါ်ကြေညာချက်ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး လွှတ်တော်အသစ် စတင်မည့် နေ့ဖြစ်သည့် ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်၏ အာဏာကို အင်အားသုံး သိမ်းယူခဲ့သည်။ အဆိုပါ အရေးပေါ်ကြေညာချက်ကို ၂၀၂၃ ခုနှစ် အကုန်တွင် ရွေးကောက်ပွဲတစ်ရပ် ကျင်းပပေးမည်ဆိုသော ကတိနှင့်အတူ ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်နေ့တွင် သက်တမ်း တိုးမြှင့်ခဲ့ပြန်သည်။ စစ်တပ်အာဏာပိုင်များသည် ပထမရက်သတ္တပတ်အနည်းငယ်တွင် နိုင်ငံတစ်ဝှမ်း ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြသူများအား ခွင့်ပြုပေးခဲ့သော်လည်း စစ်တပ်မှ ပြည်သူများအပေါ် သေစေနိုင်သော လက်နက်များနှင့် အလိုအလျောက် ပေါက်ကွဲစေနိုင်သည့် ဗုံးများ အသုံးပြုခဲ့ကြောင်း တင်ပြမှုများနှင့်အတူ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မတ်လ တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေများသည် အဆိုးရွားဆုံးအခြေအနေသို့ ပြောင်းလဲသွားခဲ့သည်။ ကုလသမဂ္ဂအထူးအစီရင်ခံစာတင်သွင်းသူက တပ်မတော်ဟု လူသိများသော စစ်တပ်သည် အကြမ်းဖက်မှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်၊ စနစ်တကျ လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး ယင်းလုပ်ရပ်သည် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုဖြစ်သည်ဟု ကြေညာခဲ့သည်။

အာဏာသိမ်းပြီး အချိန်တိုအတွင်း ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ၊ နိုင်ငံတော်၏ အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် အပါအဝင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်မှ အခြားသော လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (၆) ဦးကို နေအိမ်အကျယ်ချုပ်ဖြင့် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခဲ့ပြီး အခြားသော လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (၂၀) ဦး ကိုလည်း အကြမ်းဖက် ဖမ်းဆီးခဲ့ကြောင်း တိုင်ကြားစာများအရ သိရှိရသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ မေလ ၁၄ ရက် နေ့တွင် ဒေါ်မမလေးအား ဖမ်းဆီးလိုက်ပြီးနောက် အကြောင်းပြချက်မဲ့ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (၃၀) ဦး ရှိပြီဖြစ်ကာ (၂၇) ဦးသည် ထိန်းသိမ်းခံထားရဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းပြချက်မဲ့ ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရသူ၏ ပြန်လည်ပြောကြားချက်များအရ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရသူများသည် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများနှင့် ရက်စက်စွာ ဆက်ဆံခံနေရကာ ဆေးကုသခွင့်နှင့် ဥပဒေအကြံရယူခွင့်တို့ အနည်းငယ် (သို့မဟုတ်) လုံးဝ မရှိသည့်အပြင် လူပြည့်ကျပ်နေသော အကျဉ်းထောင်များတွင် အဆက်အသွယ်ဖြတ်တောက်ခံထားရလျက်ရှိသည်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများကူညီစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း (AAPP) ၏ အချက်အလက်များအရ အာဏာသိမ်းချိန်မှစ၍ လူဦးရေ ၁၅,၅၉၂ ဦး အကြောင်းပြချက်မဲ့ ဖမ်းဆီးခံထားရပြီး ၁၂,၄၅၆ ဦးသည် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံထားရဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁ ရက်နေ့ ရက်စွဲဖြင့် AAPP က စစ်တပ်အာဏာပိုင်များ၏ တရားစီရင်မှုအပေါ် ထိန်းချုပ်မှုများနှင့် အကြောင်းမဲ့ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံထားရသူများအပေါ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှင့် စနစ်တကျ ကျူးလွန်ခဲ့သည့်

လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ရာဇဝတ်မှုများကို ထိန်းသိမ်းထားသူများအား ဖုံးကွယ်ထားမှုနှင့် ရာဇဝတ်မှု အရေအတွက်တို့ ပါဝင်သည့် အစီရင်ခံစာတစ်စောင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်မှ ရွေးကောက်ခံလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် (၇၀) ဦးခန့်သည် ပြည်သူ့က အပ်နှင်းထားသည့် အခွင့်အာဏာကို ကျင့်သုံးရန်အတွက် မြို့တော်နေပြည်တော်တွင် ကျမ်းသစ္စာကျိန်ဆိုခဲ့ကြောင်း သိရှိရသည်။ ဖေဖော်ဝါရီလ ၅ ရက်နေ့တွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (၃၀၀) ဦးသည် အွန်လိုင်းမှတစ်ဆင့် အစည်းအဝေးခေါ်ယူခဲ့ပြီး ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်ကိုယ်စားပြုကော်မတီ (CRPH) ကို လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (၂၀) ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ စစ်အာဏာရှင်များက CRPH အား တရားမဝင်အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး CRPH သည် စစ်တပ်မှ ဖွဲ့စည်းထားသည့် နိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအား အကြမ်းဖက်အဖွဲ့အဖြစ် သတ်မှတ်ကာ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင် CRPH က ၎င်းတို့၏ တရားဝင်ကြားကာလအစိုးရအဖြစ် အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ (NUG) အား ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

CRPH ၏ အဖွဲ့ဝင် (၂၀) ဦးသည် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးဆောင်ရွက်ချက်များကြောင့် စစ်တပ်မှ လက်တုံ့ပြန်မည်ကို စိုးရိမ်၍ ရှောင်ပုန်းနေကြောင်း သိရှိရသည်။ CRPH အဖွဲ့ဝင်များ၏ မိသားစုဝင်များသည် စစ်တပ်၏ ထပ်ခါထပ်ခါ နှောင့်ယှက်ခြင်းနှင့် မတရား ဖိနှိပ်မှုများကို ခံစားနေရပြီး ဦးစည်သူမောင်၏ ဖခင်ကိုလည်း ဖမ်းဆီးကာ သေစေနိုင်လောက်အောင် နှိပ်စက်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရသည်။ ယခင် အမျိုးသားလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ယခု NUG ၏ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်သူ မန်းဝင်းခိုင်သန်းသည် နိုင်ငံတော်ပုန်ကန်မှုဖြင့် တရားစွဲဆိုခံနေရပြီး အခြား များစွာသော လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည်လည်း အကြမ်းဖက် အာဏာဖိဆန်မှုအား တိုက်တွန်းခဲ့ခြင်းကြောင့် တရားရင်ဆိုင်နေရပြီး အခြားသော စွပ်စွဲချက်များဖြင့်လည်း ကြီးလေးသော ပြစ်ဒဏ်များ ချမှတ်ခံနေရသည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်၏ အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် နှင့် ဝါရင့်နိုင်ငံရေးသမား ၁၅ ဦးအား ရွေးကောက်ပွဲ မသမာမှုရှိသည်ဆိုကာ တရားစွဲဆိုခဲ့ပြီး ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်အား လူထုမငြိမ်မသက်ဖြစ်အောင် လှုံ့ဆော်မှုဖြင့် ထောင်ဒဏ် (၄) နှစ်ချမှတ်ခဲ့ပြီး ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် သူမအပေါ်၌ စွဲဆိုချက် (၃) ခု အတွက် အခြားသော ပြစ်ဒဏ်ကို ချမှတ်ခဲ့သည်။ စုစုပေါင်းအားဖြင့် သူမအပေါ်၌ ထောင်ဒဏ် (၂၀) နှစ် ချမှတ်ခဲ့သည့်အပြင် ထပ်မံ၍လည်း တရားရင်ဆိုင်နေရလျက်ရှိသည်။ ထို့ပြင် တိုင်ကြားစာများအရ ဦးရည်မွန် (ခ) ဦးတင်သစ်၊ ဦးလွင်ကိုလတ်၊ ဒေါ်ဇင်မာအောင်နှင့် ဒေါ်ဖြူဖြူသင်းတို့အား မြန်မာနိုင်ငံ၊ နိုင်ငံသားဥပဒေ ပုဒ်မ (၁၆) ကို ဖောက်ဖျက်ခဲ့ခြင်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏အကျိုးစီးပွားကို ထိခိုက်အောင် ပြုလုပ်သည်ဆိုသည့် စွပ်စွဲချက်ဖြင့် ၎င်းတို့အား နိုင်ငံသားအဖြစ်မှ ရပ်ဆိုင်းခဲ့သည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ် ဧပြီလ (၂၄) ရက်နေ့တွင် အာဆီယံက ခေါင်းဆောင်များအစည်းအဝေးတစ်ရပ်ကို ကျင်းပခဲ့ပြီး မြန်မာစစ်တပ်အာဏာပိုင်အဖွဲ့မှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးအား ဖိတ်ကြားခဲ့သည်။ သက်ဆိုင်သူ အဖွဲ့အစည်းအားလုံးနှင့် တွေ့ဆုံနိုင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံသို့ လာရောက်နိုင်ရေးအတွက် အထူးကိုယ်စားလှယ်အား အမည်စာရင်းတင်သွင်းရန်နှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ ချက်ချင်းရပ်တန့်ရန် တောင်းဆိုချက်များပါဝင်သည့် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဘုံသဘောတူညီချက် (၅) ရပ်ကို အဆိုပါအစည်းအဝေးမှ ချမှတ်ခဲ့သည်။ စစ်တပ် အာဏာပိုင်များက အထူးကိုယ်စားလှယ်အား လက်ခံရန် ငြင်းဆိုခဲ့ခြင်းနှင့် ဘုံသဘောတူညီချက် (၅) ရပ်ကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန် ဆန္ဒမရှိမှုကို ပြသခဲ့ခြင်းကြောင့် ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင် စစ်တပ်အာဏာပိုင်များအား အာဆီယံအစည်းအဝေးများမှ ဖယ်ကျဉ်ထားခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

၂၀၂၂ ခုနှစ် မတ်လတွင် ကျင်းပခဲ့သည့် IPU လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး ကော်မတီ၏ ကြားနာပွဲ၌ ကုလသမဂ္ဂအထူးအစီရင်ခံစာ တင်သွင်းသူက တပ်မတော်အနေဖြင့် ပြည်သူ (၁၆၀၀) ကျော်အား သတ်ဖြတ်ခဲ့ပြီး ယင်းသည် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများနှင့် စစ်ရာဇဝတ်မှု များအား ကျူးလွန်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း အစီရင်ခံစာတင်ပြခဲ့ကာ နိုင်ငံတကာအသိုက်အဝန်း တစ်ခုလုံးမှ စစ်တပ် အာဏာပိုင်များအပေါ် ထိရောက်သောဖိအားပေးမှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပိုမိုလုပ်ဆောင်ရန် ထပ်မံ တောင်းဆိုခဲ့သည်။ ထို့ပြင် မြန်မာစစ်တပ်သည် နိုင်ငံအချို့ထံမှ ပြည်သူများကို သတ်ဖြတ်မည့် စစ်လက်နက် များကို လက်ခံရရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် မြန်မာစစ်တပ်အပေါ် လက်နက်စီးဆင်းမှုကို ပိတ်ပင်တားဆီးရန်လည်း ကုလသမဂ္ဂ၏နောက်ဆုံးအစီရင်ခံစာတွင် ထပ်မံတောင်းဆိုထားသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် IPU အတွင်းရေးမှူးချုပ် ရုံးသည် အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရအား အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် မတည်မငြိမ်ဖြစ်အောင် လှုံ့ဆော်မှုများ ကြောင့် လူဦးရေ (၁၀၀၀) ကျော် အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရကြောင်း စွပ်စွဲချက်ဖြင့် စစ်အာဏာပိုင်များထံမှ ပေးစာကို လက်ခံရရှိထားသည်။ ထိုစာတွင် ယုံကြည်မှုနှင့် ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများအား ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်ထားလျက်ရှိသည့် ဆွေးနွေးပွဲများ ပြန်လည်စတင်ရန် အလားအလာနှင့် ဘုံသဘောတူညီချက် (၅) ရပ် အား အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန် ကတိကဝတ်ပြုထားပြီး ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရေးအတွက် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများကို ပြန်လည်စတင်နိုင်ခြေကို ညွှန်ပြနေသည်။

သို့သော် စစ်တပ်အာဏာပိုင်များအား ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံနေရသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ နှင့် ပတ်သက်သည့် အသေးစိတ်သတင်းအချက်အလက်များကို ထပ်ခါထပ်ခါ တောင်းဆိုသော်လည်း IPU အတွင်းရေးမှူးချုပ်ရုံးသို့ ပြန်ကြားခဲ့ခြင်းမရှိပေ။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် စစ်တပ်အာဏာပိုင်များက ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံနေရသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဆက်သွယ်ခွင့်၊ တွေ့ဆုံခွင့်အားလုံးကို ပိတ်ပင်ခဲ့ပြီး ကိုယ်စားလှယ်များအား လျှို့ဝှက်နေရာများသို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့သည်။ အာဏာပိုင်များသည် ကိုယ်စားလှယ်အချို့အား ဖွက်ထားခဲ့ပြီး အစအနဖျောက်ပစ်လိုက်ရန် လုပ်ဆောင်နေခြင်းဖြစ်နိုင်သည်။ တပ်မတော် က လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဟောင်း ဦးဖြိုးဇေယျာသော် အပါအဝင် ဒီမိုကရေစီအရေး တက်ကြွလှုပ်ရှားသူ (၄) ဦးကို သေဒဏ်ချမှတ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် အကျဉ်းသားများသည် တုန်လှုပ်ခြောက်ခြားခဲ့ပြီး

ဆန့်ကျင်မှုပြုခဲ့ကြောင်းနှင့် အစာငတ်ခံဆန္ဒပြုခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ ဆယ်စုနှစ် (၃)ခု ကြာပြီးနောက် ပထမဆုံးသော သေဒဏ်ပေး ကွပ်မျက်မှုအား တပ်မတော်က ထပ်မံလုပ်ဆောင်မည်ဟု ပြောကြားခဲ့ပြီး IPU က အကျဉ်းချခံနေရသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အခွင့်အရေးနှင့် အသက်ရှင်သန်ခွင့်ကို ကျင့်သုံး လိုက်နာပေးရေး ပါလီမန်အသိုက်အဝန်းသို့ တောင်းဆိုသည့် ထုတ်ပြန်ချက်တစ်ရပ် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

(၂၁၀) ကြိမ်မြောက် အမှုဆောင်ကောင်စီ အစည်းအဝေးက အောက်ပါဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ် တောင်းဆိုခဲ့သည်-

- ကုလသမဂ္ဂဆိုင်ရာ မြန်မာအမြဲတမ်းကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့နှင့် ဂျီနီဗာရှိ အခြားသော နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများက သတင်းအချက်အလက် ထောက်ပံ့ပေးခြင်း မရှိခြင်းကြောင့် ဝမ်းနည်းရ ပါကြောင်း၊
- ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံထားရဆဲဖြစ်သည့် မြန်မာလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (၂၇) ဦးသည် ဆေးဝါး ကုသခွင့်နှင့် ဥပဒေအကြံဉာဏ်များ အနည်းငယ် (သို့) လုံးဝမရရှိခြင်းနှင့်အတူ ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်ခြင်း၊ ကျား-မ အခြေပြု အကြမ်းဖက်ခံရခြင်းနှင့် နာမကျန်းမှုများကို ကြုံတွေ့နေရပြီး အဆက်အသွယ် ဖြတ်တောက်ထားခဲ့ကြောင်း၊ ထို့ပြင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဟောင်း ဦးဖြိုးဇေယျာသော် အပါအဝင် ဒီမိုကရေစီအရေး တက်ကြွလှုပ်ရှားသူ (၄) ဦးကို သေဒဏ် ချမှတ်ခဲ့ပြီးနောက် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဆက်သွယ်ခွင့်နှင့် တွေ့ဆုံခွင့်များကိုပါ ထပ်မံ ပိတ်ပင်ခဲ့ကြောင်း၊ အကျဉ်းချခံနေရသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အသက်များ သည် ခြိမ်းခြောက်မှုများရှိသည်ကို ညွှန်ပြနေပြီးဖြစ်ကာ နှစ်ပေါင်း (၃၀) ကြာပြီးနောက် ပထမဆုံး သေဒဏ်ပေးကွပ်မျက်မှုအပြင် ထပ်မံ၍ လုပ်ဆောင်သွားမည်ဆိုသည့် တရားဝင် ထုတ်ပြန်ချက်အပေါ် တုန်လှုပ်မိပါကြောင်း၊
- လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် ၎င်းတို့၏ အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးကို ကျင့်သုံးခဲ့သည်မှအပ အခြားပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း အထောက်အထား ခိုင်ခိုင်မာမာပြသနိုင်ခြင်း မရှိခြင်းနှင့် အကျဉ်းထောင်များ၏ ဆိုးရွားသော အခြေအနေများနှင့် ဆိုးရွားစွာ ဆက်ဆံနေမှုများအပေါ် ပြင်းထန်သော စွပ်စွဲမှုတို့ကြောင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အားလုံးအား ချက်ချင်း ပြန်လွှတ် ပေးရန် စစ်တပ်အာဏာပိုင်များအား တောင်းဆိုပါကြောင်း၊ လွှတ်ပေးရန် မဖြစ်နိုင်ပါက လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးချင်းစီ၏ စစ်ဆေးမှု၊ ရှေ့နေများနှင့် လျှို့ဝှက်စွာ တွေ့ဆုံခွင့်၊ မိသားစုများနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်၊ လူသားဆန်ပြီး လုံခြုံစွာ ထိန်းသိမ်းထားမှု အခြေအနေ၊ ရပိုင်ခွင့်၊ ကျန်းမာရေးအခြေအနေတို့အပါအဝင် အသေးစိတ်သတင်းအချက်အလက်များအား ပေးအပ်ရန် တောင်းဆိုပါကြောင်း၊ နိုင်ငံတကာကြက်ခြေနီအဖွဲ့အား လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များထံသို့ သွားရောက်တွေ့ဆုံခွင့်ပေးရန် ထပ်မံတောင်းဆိုပါကြောင်း၊

- ဖမ်းဆီးထားသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အားလုံးကို ပြန်လွှတ်ပေးခြင်းသည် အကြမ်းဖက်မှုများကို အဆုံးသတ်နိုင်ရန်နှင့် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ရန် အရေးပါသော အဆင့်တစ်ခုလည်း ဖြစ်ပြီး ဘုံသဘောတူညီချက် (၅) ရပ်အရ ဆွေးနွေးပွဲများ ပြန်လည်စတင်ရန်နှင့် အကြမ်းဖက်မှုများကို လျော့ချပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ပါကြောင်း၊ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် ရွေးကောက်တင်မြောက်ခံထားရသည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အားလုံး၏ အခွင့်အရေးများကို လေးစားရန်နှင့် အသက်ကိုကာကွယ်ပေးရန်၊ ထို့ကြောင့် စစ်တပ်၏ အန္တရာယ်မှ ကြောက်ရွံ့ခြင်းမရှိဘဲ စုဝေးခြင်း၊ စုရုံးခွင့်၊ အမြင်များ ထုတ်ဖော်ပြောကြားခြင်း၊ သတင်းအချက်အလက်များ ဖလှယ်ခွင့်နှင့် ရွေ့လျားသွားလာခွင့်တို့ကို ခွင့်ပြုပေးရန်၊ လွှတ်တော်ရေးရာလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နေသည့် CRPH အဖွဲ့ဝင် (၂၀) ဦးနှင့် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ ရွေးကောက်ပွဲမှ အခြားရွေးကောက်ခံ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အရသော်လည်းကောင်း၊ တရားစွဲဆိုမှုအရသော်လည်းကောင်း အရေးယူမှုမပြုလုပ်ရန် ထပ်မံတောင်းဆိုပါကြောင်း၊ စစ်တပ်အာဏာပိုင်များထံမှ အဆိုပါအချက်များအပေါ် အရေးကြီးကိစ္စရပ်တစ်ခုအဖြစ် အသေးစိတ် သတင်းအချက်အလက်များရရှိရန် ဆန္ဒရှိပါကြောင်း၊ အာဆီယံက ချမှတ်ထားသည့် ဘုံသဘောတူညီချက် (၅) ရပ်ကို မဖြစ်မနေ ဆုံးဖြတ်ချက်ချ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ တိုက်ခိုက်သူမဟုတ်သူများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးအား ကျင့်သုံးနေသူများအပေါ် အင်အားအလွန်အကျွံသုံးခြင်းကို ချက်ချင်းရပ်တန့်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဥပဒေနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာစည်းမျဉ်းများကို လိုက်နာခြင်းအားဖြင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို ဂုဏ်ယူလေးစားပေးရန် တောင်းဆိုပါကြောင်း၊
- စစ်တပ်အာဏာပိုင်များ၏ နှုတ်ဆိုတ်နေမှုသည် ရွေးကောက်ခံလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ အပါအဝင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများအပေါ် တရားဥပဒေဘောင်ကျော်၍ သတ်ဖြတ်ခြင်းများ၊ အစအနဖျောက်ပစ်ရန် လုပ်ဆောင်နေမှုများ၊ အဓမ္မကျင့်မှု၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လုပ်ဆောင်နေမှုများနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အစီရင်ခံစာများအပေါ် စိုးရိမ်ဖွယ်အရေးကြီးမှုများ ဖြစ်စေပါကြောင်း၊ ထို့ပြင် ထပ်မံ၍ ဆိုးရွားသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ကျူးလွန်ခြင်းကို ခိုင်ခိုင်မာမာ တွန်းအားပေးလျက်ရှိပါကြောင်း၊ လက်ရှိဖြစ်စဉ်များကဲ့သို့ လွှတ်တော်၏ အသွင်သဏ္ဍာန်ကို ထိန်းချုပ်နိုင်ရန် အကြမ်းဖက်မှုသုံးပြီး တိုက်ခိုက်ခံနေရစဉ်တွင် တရားရုံး၏ အရေးယူမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုများမှ ကျူးလွန်သူများကို ကာကွယ်ပေးနေခြင်းကြောင့် ပြစ်ဒဏ်မှ ကင်းလွတ်နေမှုကို ထပ်မံတောင်းဆိုပါကြောင်း၊ အစအနဖျောက်ပစ်ခြင်း၊ အကျဉ်းချခြင်းနှင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှင့် စနစ်တကျ ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်

နေမှုသည် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုမြောက်ကြောင်းကို အလေးပေး ပြောကြားလိုပါကြောင်း၊

- နိုင်ငံတကာရာဇဝတ်မှုများအတွက် တာဝန်ရှိသူများကို ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ တရားစီရင်ခြင်းကို ကျင့်သုံးရန်သည် နိုင်ငံတိုင်း၏ တာဝန်ဖြစ်ကြောင်း ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ရောမ ဖွဲ့စည်းပုံစည်းမျဉ်း (Rome Statue) အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားစီရင်မှု စည်းမျဉ်းကို လိုက်နာခြင်းအားဖြင့် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်မှုအတွက် တာဝန်ရှိသူ မည်သူမဆို မိမိတို့ နယ်မြေပိုင်နက်သို့ လာရောက်ပါက တရားစွဲခြင်းဖြင့် မိမိတို့၏ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ကို ကျင့်သုံးရန် သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များအား လေးလေးနက်နက် တိုက်တွန်းပေးရန်၊ ထို့ပြင် CRPH အဖွဲ့ဝင်များအပါအဝင် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲမှ ရွေးကောက်ခံ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တညီတညွတ်တည်းရပ်တည်ကြောင်း ပြသရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီ စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်းများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများအပေါ် လေးစားလိုက်နာမှု ရှိစေရန် အတွက် IPU အဖွဲ့ဝင်လွှတ်တော်များ၊ အမြဲတမ်းလေ့လာသူများ၊ အထူးသဖြင့် အာဆီယံ ပါလီမန်များညီလာခံ (AIPA) များက ဖိအားပေးရန် ထပ်မံတောင်းဆိုပါကြောင်း၊ ဖြစ်စဉ်များအား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သိရှိအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းအပါအဝင် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် ဆောင်ရွက်ချက် များကို ကြိုဆိုပါကြောင်းနှင့် တောင်းဆိုပါကြောင်း၊ ယင်းဖြစ်စဉ်များတွင် တရားမျှတမှုရှိစေရေး အာဆီယံအပါအဝင် ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများအား အကူအညီပေးရန် မျှော်လင့်ပါကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေများဆိုင်ရာ၊ ကုလသမဂ္ဂဆိုင်ရာ အထူးအစီရင်ခံစာတင်သွင်းသူနှင့် နိုင်ငံတကာလွှတ်တော်မိတ်ဖက်များအား ပံ့ပိုးကူညီရန် IPU အဖွဲ့ဝင်လွှတ်တော်များသို့ တောင်းဆိုပါကြောင်း၊
- အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်အနေဖြင့် ယခုဆုံးဖြတ်ချက်အား စစ်တပ်အာဏာပိုင်များ၊ တိုင်ကြားသူနှင့်အတူ ဆီလျော်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိနိုင်ရေးအတွက် ကြားခံ အဖွဲ့အစည်းထံသို့ ပေးပို့ရန် တောင်းဆိုကြောင်း၊ ထို့ပြင် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်အနေဖြင့် ယခုဆုံးဖြတ်ချက်ပါ ကိစ္စရပ်များအား ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်နှင့် စိုးရိမ်မှုများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန်အတွက် ဖြစ်နိုင်သမျှ အခြားနည်းလမ်းများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရန် တောင်းဆိုပါကြောင်း၊
- ကော်မတီအနေဖြင့်လည်း ယခုဖြစ်စဉ်အား ဆက်လက်စစ်ဆေးသွားရန်နှင့် အချိန်နှင့်တပြေးညီ အစီရင်ခံစာပြရန် တောင်းဆိုပါကြောင်း။

